

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت اجتماعی

دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی

سند ملی
رشد و تکامل همه جانبه
دوران ابتدای کودکی

دبیرخانه کشوری رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی

سال ۱۳۹۵

دوران کودکی خصوصاً سال‌های اولیه زندگی، حیاتی‌ترین مرحله‌ی تکامل شخصیت و پرورش توانایی‌ها و استعداد‌های انسان است و نیازمند برنامه‌ریزی با رویکردی جامع می‌باشد. در رویکرد جامع مورد نظر خانواده اولین و اصلی‌ترین مسئول وضعیت زندگی کودک است؛ اما از آنجا که خانواده به تنهایی توانایی‌های لازم برای پشتیبانی از کودک و مربیان و تأمین کلیه نیازهای رشد و تکامل کودک را ندارد، دولت‌ها موظفند نسبت به تدوین سیاست‌ها و اجرای برنامه‌های لازم برای پشتیبانی و کمک به خانواده‌ها و تربیت‌کنندگان، مربیان و کودکان اقدامات ضروری را به عمل آورند تا با افزایش آگاهی و مهارت آنان و تأمین منابع لازم، شرایط بهینه‌ی زندگی برای کودکان فراهم شود، به گونه‌ای که دسترسی خانواده‌ها و مراقبان کودکان خردسال به خدمات و تجهیزات مورد نیاز از اولویت برنامه‌ریزی دولت‌ها باشد.

سیاست‌ها و برنامه‌های مرتبط با تکامل دوران اوان کودکی باید با هدف قرار دادن تربیت نیروی انسانی به عنوان بستری برای پیشگیری از نابرابری در وضعیت رشد و تکامل کودکان و متعاقب آن کاستن نابرابری‌های موجود بین طبقات مختلف جامعه، الگویی جامع در جهت تأثیرگذاری بر مؤلفه‌های اجتماعی رشد و تکامل کودکان ارائه نماید، به نحوی که موجب ارتقای شرایط تکاملی کودکان شود. وضعیت اقتصادی، اجتماعی تأثیر زیادی بر وضعیت رشد و تکامل کودکان دارد. امروزه دیدگاه سیاست‌گذاران ملی و بین‌المللی به سیاست‌ها و برنامه‌های خاص کودکان، نگاهی هزینه‌گرا و مبتنی بر صرف منابع و هزینه کردن و یا هدر دادن منابع نیست، بلکه تمامی این اقدامات در زمره سرمایه‌گذاری مطمئن و پربازده برای پیشرفت در آینده‌ی نه‌چندان دور کشورها است. در واقع در کشورهای زیادی شاهد بسیج همه‌جانبه‌ی منابع توسط خانواده‌ها، جوامع مدنی، دولت‌ها، خیرین، کمک‌های بین‌المللی و بخش خصوصی در جهت انجام مداخلات ضروری و بهنگام برای تکامل همه‌جانبه‌ی کودکان هستیم؛ به عبارت دیگر برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران در این کشورها به این نتیجه رسیده‌اند که ریشه بسیاری از مسائل و چالش‌های پیش‌روی آن‌ها در دوران اولیه حیات است، چرا که لزوم داشتن جامعه‌ای پیشرو و توسعه‌یافته که تا حد امکان مشکلات اقتصادی، رفتاری، اجتماعی و اخلاقی کمتری داشته باشد، وجود انسان‌هایی بالغ و متکامل در جنبه‌های جسمی، روانی، اجتماعی و شناختی است. از سوی دیگر وجود چنین شهروندانی در جامعه وابسته به عواملی است که بسیار مرتبط با دوران ابتدایی زندگی آن‌هاست؛ مرحله‌ای که تا حد زیادی شکل‌گیری و ساخته شدن شخصیت انسان‌ها در آن اتفاق می‌افتد.

این بسیار مهم است که بدانیم قبل از همه این‌ها در شرع مقدس اسلام به مراحل رشد و تکامل انسان از کودکی تا پیری توجه خاصی شده است؛ آن‌چنان‌که پیامبر اکرم (ص) در دوران زندگانی خود و به خصوص علیرغم سختی و مرارت‌ها و دشواری‌هایی که در صدر اسلام و دوران پایه‌ریزی تمدن عظیم اسلامی وجود داشت، ظرافت و دقت ویژه‌ای در برخورد با کودکان داشتند که خود الگویی برای پرورش آینده‌سازان جهان اسلام است. عطوفت و مهربانی به کودکان بارها از طرف پیامبر اکرم (ص) توصیه شده است. آن حضرت کودکان را بسیار دوست می‌داشت و همواره توجه و احترام به شخصیت آن‌ها را توصیه کرده است و به ویژه رفتار و تربیت کودکان را هم شأن با سن و سال و مراحل رشد آن‌ها

می‌دانست، بطوری که در حدیثی می‌فرمایند «هر کس کودکی دارد باید مانند کودک با او رفتار کند»؛ بنابراین رشد و تکامل همه جانبه کودکان به منظور پرورش نسل بهره‌ور و قابل اتکا برای توسعه و پیشرفت آتی یک کشور که البته بر ابعاد دیگر نیز اشراف دارد، همواره مورد تأکید بوده است.

تکامل اوان کودکی اشاره به شکل‌گیری و توسعه‌ی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های انسانی کودک در ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و شناختی دارد که شامل دوره‌ی جنینی تا سن هشت سالگی است. در این دوران برابر رویکردهای جدید به مراحل پیش از تولد و دوران خردسالی تأکید شده است.

اقدام اصلی برای اجرایی نمودن توجه به کودکان خردسال، ایجاد یک سیاست ملی برای «ارتقای رشد و تکامل همه جانبه کودکان در سال‌های ابتدای کودکی^۱» است که بر اساس وضع موجود کشور در سلامت، مراقبت و آموزش و سایر حوزه‌های اصلی تدوین گردیده است. این مستند، ضمن بیان سیاست‌ها و راهبردها، فعالیت‌های مرتبط با عوامل تأثیرگذار را تعریف و هماهنگ خواهد نمود. سیاست مذکور رهنمودهایی برای راهبردهای مؤثر فراهم کرده و سازوکارهای ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌ها و گسترش حمایت از برنامه‌های مرتبط را بیان می‌کند.

۱- سیاست‌ها

۱-۱. خدمات رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی در جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر اصول و مبانی دین مبین اسلام و تعالی اخلاقی و با بهره‌گیری از فرهنگ غنی و گرانقدر ملی بوده و به گونه‌ای برنامه‌ریزی می‌گردد که با رعایت اصل اقتدار ملی و یکپارچگی کشور به مبانی فرهنگی، دینی و مذهبی اقوام گوناگون گستره کشور و عدالت اجتماعی، آموزشی نیز توجه گردد.

۲-۱. خدمات رشد و تکامل دوران ابتدای کودکی باید شامل برنامه‌ها و خدمات مبتنی بر جامعه و خانواده به ویژه برای مادران باردار و کودکان خردسال باشد.

۳-۱. توسعه خدمات رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی با تأکید بر مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، مناطق مرزی، حاشیه شهرها و روستاها است.

۴-۱. رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی مبتنی بر الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت است.

۵-۱. دوره سنی زیر ۸ سال در تخصیص منابع اولویت دارد.

۶-۱. لازم است همه امکانات و ظرفیت‌های ملی و بین‌المللی جهت برنامه رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی، بسیج شوند و حداکثر بهره‌برداری از آن‌ها بعمل آید.

۲- راهبردها

۱.۲. اتخاذ رویکرد عدالت محور در برنامه‌ریزی خدمات ارتقای رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی مبتنی بر فرهنگ غنی و گرانقدر ملی و با اصل قرار دادن اصول و مبانی دین مبین اسلام و رعایت اصل اقتدار ملی و یکپارچگی کشور.

- ۲.۲. تقویت و ایجاد زیر ساخت‌های قانونی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، علمی و فناوری در ارائه خدمات رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.
- ۳.۲. تربیت کودکان با اصل قرار دادن تربیت دینی مبتنی بر الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت و با مدنظر قرار دادن سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در ۱۴۰۴.
- ۴.۲. توسعه کمی، کیفی و هدفمند خدمات ارتقایی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی و بهره‌مندی عادلانه از آن.
- ۵.۲. بسترسازی‌های مبتنی بر نیاز و نوآورانه در حیطه رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.
- ۶.۲. توجه به تربیت دینی و معنوی کودک از قبل از تولد.
- ۷.۲. بسترسازی جهت ایجاد عزم ملی با تأکید بر مسئولیت اجتماعی برای مشارکت مؤثر و حمایت از برنامه‌ی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی و شمول همه‌ی کودکان.
- ۸.۲. توانمندسازی ارائه‌دهندگان خدمت و خانواده‌ها.
- ۹.۲. فراهم ساختن ساختار تشکیلاتی مناسب در سطوح ملی، استانی و شهرستانی برای تسهیل انسجام و گسترش برنامه‌ی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.
- ۱۰.۲. توسعه خدمات ارتقایی و توسعه فضاهای دوستدار کودک.
- ۱۱.۲. جلب و توسعه همکاری‌های بین بخشی و اقدامات شبکه‌ای در بین کلیه ارگان‌های مسئول و ذینفع به منظور اجرا و تداوم فعالیت‌های رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.
- ۱۲.۲. شناخته شدن برنامه ملی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی به عنوان یک برنامه ملی چندبخشی و در هم تنیده.
- ۱۳.۲. ظرفیت‌سازی و شبکه‌سازی بین تشکل‌های مردمی و سازمان‌های مردم نهاد.
- ۱۴.۲. حمایت از حقوق خانواده و کودک.
- ۱۵.۲. برنامه‌ریزی‌های مبتنی بر نیاز سنجی و شواهد علمی - پژوهشی و تجربی بومی و مقرون به صرفه.
- ۱۶.۲. توسعه خدمات غربالگری، تشخیص و مداخله به هنگام اختلالات رشد و تکامل.
- ۱۷.۲. ایجاد سازوکارهای نظارت و ارزیابی مستمر (پایش و ارزشیابی) جهت تضمین پیگیری مناسب، کارایی و پایداری برنامه.

۳- اقدامات کلان

آموزش‌های غیر دانشگاهی لازم برای ارتقای سطح آگاهی و توانمندسازی والدین و نیروی انسانی مرتبط با حوزه کودک:

- تدوین منابع و محتوای آموزشی مناسب (بومی شده) برای آموزش کودکان، مراقبان، ارائه‌دهندگان خدمت، والدین و جامعه
- آموزش به ارائه‌دهندگان خدمت قبل و حین خدمت (برنامه‌های آموزش، سلامت و تکامل کودکان).

- آموزش نحوه ارتباط با کودکان در کلیه مراجع مرتبط با کودک.
- آموزش در مورد رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی به خانواده‌ها و کودکان.
- آموزش آحاد جامعه در مورد رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.

تبلیغات رسانه‌ای

- تشویق، سفارش و حمایت از تولید و انتشار خبرنامه‌ها، بروشورها، پمفلت‌ها، کتابچه‌ها و کتاب‌های آموزشی.
- حساس سازی اقشار مختلف جامعه به ویژه مسئولین در مورد اهمیت توجه به رشد و تکامل همه جانبه کودکان
- حمایت از تولید رسانه‌های دیجیتالی، دیداری، شنیداری و نوشتاری ویژه کودک با رویکرد ارتقای رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.

استانداردسازی خدمات (سلامت، آموزش و مراقبت):

- تدوین استانداردهای مرتبط با ارائه خدمت به کودکان از قبیل استانداردهای فضای فیزیکی، تجهیزات، پرسنل ارائه دهنده خدمت.
- تعیین شاخص‌های کیفیت آموزش، مراقبت و خدمات در مراکز ارائه خدمت به کودک.
- بررسی دوره‌ای به منظور رعایت استانداردهای هر بخش (سلامت، آموزش و مراقبت).

حمایت دولت از گسترش مراکز ارتقایی و فضاهای دوستدار کودک با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته و عشایری:

- پرداخت وام‌های کم بهره و بلاعوض به منظور گسترش مهدهای کودک و مراکز پیش دبستانی در مناطق کمتر توسعه یافته و عشایری
- تأمین یارانه شرکت در مهد کودک و مراکز پیش دبستانی و بهره‌مندی از خدمات ارتقایی برای کودکان اقشار آسیب پذیر و کم درآمد به ویژه در حاشیه شهرها.
- کمک به تأمین فضای فیزیکی، تجهیزات و نیروی انسانی مهدهای کودک و پیش دبستانی با تأکید بر مناطق کمتر توسعه یافته و عشایری.

گسترش برنامه‌های توانمندسازی و حمایت اجتماعی (به ویژه جهت خانواده‌های دهک‌های کم درآمد) برای دریافت انواع خدمات توانمندسازی اجتماعی، پیشگیری، غربالگری، درمانی و توانبخشی:

- تعریف و تعیین خدمات و استانداردهای غربالگری در زمینه اختلالات تکاملی کودکان به منظور پوشش بیمه‌ای مناسب.

- پوشش بیمه‌ای و سایر حمایت‌های اقتصادی - اجتماعی برای خانواده‌های کودکان در معرض خطر و آسیب پذیر.
- توسعه و اجرای کشوری شناسنامه رشد و تکامل کودکان از بدو تولد.
- تدوین روش‌ها و ابزار مناسب برای شناسایی، ارزیابی و تشخیص انواع اختلالات و معلولیت‌ها و خدمات مداخله‌ای درمانی و توانبخشی در دوران ابتدای کودکی (در پایین‌ترین سن ممکن).
- توسعه و ارتقاء اجرای برنامه مراقبت‌های ادغام یافته کودک سالم در کلیه مراکز بهداشتی و درمانی کشور.
- گسترش واحدهای مشاوره شیر دهی به صورت سطح بندی شده در کل کشور.
- ارتقاء کیفیت اجرای ده اقدام تغذیه موفق با شیر مادر (افزایش تعداد و ارتقاء کیفیت بیمارستان‌های دوستدار کودک).
- فرهنگ‌سازی بازی و احیاء بازی‌ها و اسباب بازی‌های سنتی و بومی مناسب و ترویج آن.

پایش سالانه اجرای استانداردهای موجود برای احداث فضاهای شهری و روستایی، مسکن، مدرسه و توسعه و گسترش فضاها و امکانات ورزشی - تفریحی:

- احصاء استانداردها از مراکز ذیربط و یا سفارش تدوین استانداردها بر حسب اولویت.
- اطلاع رسانی عمومی در خصوص استانداردهای اجباری و اختیاری در حوزه سال‌های ابتدایی دوران کودکی.
- بررسی دوره‌ای و جمع بندی گزارش سازمان‌های مرتبط و ارائه گزارش دوره‌ای ملی

ادغام برنامه جامع خدمات تکاملی کودکان در مراکز ارائه خدمت به کودکان:

- تدوین برنامه جامع خدمات تکاملی.
- اجرای آزمایشی برنامه.
- ادغام برنامه در سطوح ارائه خدمت.

جلب همکاری و مشارکت سازمانی (اجتماعی / اقتصادی) در جهت ارتقای رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی:

- جلب سرمایه‌گذاری خیرین، کمک‌های مالی مردمی و مشارکت اقتصادی - اجتماعی بخش غیر دولتی برای فعالیتهای معطوف به تکامل طبیعی کودکان.
- تعیین جایگاه سازمانی و تأمین منابع دبیرخانه کشوری رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.

گنجاندن عناوین برنامه‌های رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی در برنامه‌های آموزشی در کلیه رشته‌های دانشگاهی.

نظارت بر اجرای قوانین و دستورالعمل‌های مرتبط در حوزه کودکان

- احصاء قوانین و حقوق حوزه کودک و اعلام عمومی
- پایش اجرای صحیح قوانین و حقوق کودک
- پایش احکام قضایی حوزه کودکان

ایجاد سامانه ملی و هوشمند برای جمع‌آوری آمار و اطلاعات دقیق کودکان و مراکز ارائه خدمت دولتی و غیر دولتی و شناسایی و پیگیری کودکان غیر برخوردار از خدمات برنامه رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.

انجام تحقیقات کاربردی

- شناسایی مراکز تحقیقاتی مرتبط با برنامه‌های رشد و تکامل دوران ابتدای کودکی.
- تدوین استانداردها و شرح وظایف مراکز تحقیقاتی حوزه رشد و تکامل دوران ابتدای کودکی.
- سفارش و یا فراخوان طرح‌های تحقیقاتی؛ از جمله مهمترین اولویت‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
 - بررسی و بازتعریف نظام جامع مراقبت‌های کودکان تا سن ۶ و ۸ سالگی به منظور هماهنگی دستگاه‌ها در اجرای مراقبت‌ها
 - نظام پایش از شاخص‌های رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی.
 - مطالعه آگاهی، نگرش و مهارت والدین، مربیان و متولیان درباره رشد و تکامل دوران ابتدای کودکی.
 - تعیین هزینه اثربخش‌ترین ابزار انتقال پیام‌های آموزشی رشد و تکامل دوران ابتدای کودکی.
 - بررسی و بازنگری استانداردهای رشد و تکامل دوران ابتدای کودکی در اماکن بیمارستانی، منزل، محل بازی، مهد کودک‌ها، مرکز آموزشی و سایر فضاها
 - نیازسنجی و تدوین برنامه آموزشی مراقبان و مربیان کودکان زیر ۸ سال.
 - بررسی دوره‌ای وضعیت کودک آزاری، کودکان کار و خیابان، کودکان بد سرپرست و بی‌سرپرست، کودکان دارای نیازهای ویژه و تدوین سند سیاست در این زمینه با مشارکت ذینفعان.
 - بررسی میزان استقرار مفاد پیمان‌نامه حقوق کودک در کشور.
 - بررسی نابرابری‌ها در دسترسی کودکان اقشار آسیب پذیر به خدمات بهداشتی، مراقبتی و آموزشی.
 - بررسی و بازتعریف آموزش و پرورش پیش از دبستان، به منظور هماهنگی و یکپارچگی خدمات تربیتی به کودکان ۰ تا ۶ سال کشور متناسب با نظام تربیتی حاکم کشور.

۴- ساختار اجرایی سند رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی

با توجه به طبیعت بین بخشی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی و اهمیت هم افزایی در برنامه‌های مرتبط با کودکان خردسال، مشارکت حداکثری کلیه ارگان‌ها و سازمان‌های دست اندرکار، دستیابی بهینه به اهداف ارتقایی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی را تضمین می‌کند. کلیه‌ی دستگاه‌ها، ارگان‌ها و نهادها، موظف به همکاری لازم در راستای تحقق اهداف این سند می‌باشند. بر این اساس طراحی ساختار اجرایی این سند با محوریت سه ارگان اصلی (وزارتخانه‌های آموزش و پرورش؛ بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ تعاون، کار و رفاه اجتماعی: سازمان بهزیستی کشور) و نیز سایر ارگان‌های ذیربط در سطوح ملی، استانی و شهرستانی به قرار زیر است:

۴-۱. ساختار ملی

الف- ستاد راهبری ملی: به منظور سیاست‌گذاری همگرایانه و تا حد امکان واحد و ایجاد حداکثر ظرفیت تعامل بین بخشی، با مشارکت کلیه ساختارهای مؤثر بر رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی، ستاد راهبری ملی متشکل از نمایندگان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (۲) نماینده از معاونت بهداشتی و معاونت اجتماعی)، وزارت آموزش و پرورش (۳) نماینده از معاونت‌های آموزش ابتدایی، تربیت بدنی و سلامت، آموزش و پرورش استثنایی)، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (۲) نماینده از سازمان بهزیستی، معاونت رفاه اجتماعی)، سازمان برنامه و بودجه (۲) نماینده از معاونت اجتماعی، معاونت فرهنگی و آموزشی)، کمیته امداد، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، مرجع ملی حقوق کودک، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، وزارت ورزش و جوانان، وزارت کشور، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای عالی استان‌ها، سازمان‌های مردم‌نهاد (۳) نماینده از حوزه‌های مراقبت، آموزش و سلامت)، حوزه‌های علمیه (یک نماینده) به عنوان کارگروه رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی در سطح مدیران کل تشکیل خواهد شد.

- آیین نامه ترکیب و شرح وظایف این ستاد، دبیرخانه ملی و کمیته‌های فنی حداکثر تا ۳ ماه پس از تشکیل ستاد، به تأیید اعضا رسیده و در ستاد راهبری ملی تصویب خواهد شد.
- دستگاه‌های اجرایی / نهادها و سازمان‌های عضو ستاد راهبری ملی موظفند کلیه اطلاعات مورد درخواست دبیرخانه ملی را در اسرع وقت در اختیار قرار دهند.
- چگونگی همکاری و نیز گزارش فعالیت‌های انجام شده تمامی دستگاه‌ها به صورت «ادواری» به دبیرخانه‌ی ملی ستاد ارائه شده و پس از جمع بندی، گزارش «سالانه» به حوزه‌های مرتبط ارائه خواهد گردید.

ب- دبیرخانه ملی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی: همگام با سیاست‌های کشوری موجود در سند چشم انداز ۲۰ ساله...، برنامه‌های پنج ساله‌ی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، سیاست‌های کلی ابلاغی مرتبط در حوزه آموزش و پرورش، سلامت، جمعیت و خانواده) و تعهدات بین‌المللی کشور (اهداف توسعه پایدار، تعهد کشور به عنوان عضو سازمان جهانی بهداشت، الحاق

کشور به کنوانسیون حقوق کودک، امضای سند جهانی برنامه‌ی آموزش ۲۰۳۰ (۱۴۰۹ هجری شمسی) و دبیرخانه کشوری رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی، با استفاده از ظرفیت‌های موجود در وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بهزیستی به عنوان هسته اولیه‌ی این برنامه‌ی ملی در کشور ایجاد می‌گردد. ساختار دبیرخانه و آیین نامه اجرایی آن باید به تصویب ستاد راهبری ملی برسد.

۴-۲. مأموریت‌های این دبیرخانه عبارتند از:

۱. بررسی، تدوین و پیشنهاد سیاست‌های اجرایی و راهکارهای بین بخشی
۲. نظارت، پایش و ارزشیابی اجرای سیاست‌های مصوب در راستای اهداف مورد نظر
۳. حصول اطمینان از هماهنگی و انسجام بین بخشی
۴. به روز رسانی برنامه‌های بین بخشی
۵. تهیه و نشر گزارش پیشرفت اجرای سند و نحوه عملکرد دبیرخانه به صورت ادواری به مجاری ذیربط
۶. هریک از دستگاه‌های عضو دبیرخانه، یک دبیرخانه برای هدایت امور ذیربط تشکیل می‌دهند که دبیری جلسات ۳ جانبه به صورت دوره‌ای بر عهده هر یک از ۳ دستگاه خواهد بود.

ساختار در سطح استان و شهرستان

با هدایت دبیرخانه ملی کلیه استان‌ها حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب و ابلاغ سند موظف به فعال‌سازی کمیته‌های استانی «رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی» ذیل کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان می‌باشند.

از جمله مسئولیت‌های این کمیته‌ها تدوین برنامه‌های بین بخشی استانی در راستای اجرای برنامه جامع رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی، نظارت بر اجرای برنامه، حصول اطمینان از هم افزایی برنامه‌ها، تهیه و نشر گزارش‌های پیشرفت استانی و عملکرد کمیته به صورت ادواری به دبیرخانه کشوری می‌باشد.

حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب و ابلاغ سند و پس از ظرفیت‌سازی لازم، کلیه شهرستان‌های کشور باید دارای کمیته شهرستانی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی باشند. طی این مدت کمیته‌های استانی بر اساس نیاز استان و ظرفیت‌های موجود شهرستانی برای اولویت تشکیل کمیته‌های شهرستانی به شکل موردی تصمیم‌گیری می‌نمایند.

۴-۳. نظام برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت

پس از تصویب سند ملی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی توسط مجاری ذیربط، سند به همراه آیین نامه و دستورالعمل اجرایی، چارچوب پایش و ارزشیابی و دستورالعمل اجرایی تدوین گزارش‌های ادواری به کمیته‌های استانی و ارگان‌های متولی اصلی ابلاغ می‌گردد.

نظارت بر اجرای برنامه‌ها در سطح ملی و استانی توسط دبیرخانه ملی و کمیته استانی رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی انجام می‌گیرد.

به روز رسانی سند رشد و تکامل همه جانبه دوران ابتدای کودکی

- ارزیابی/پایش پروژه‌ها/برنامه‌های ذیل سند، توسط مدیر پروژه / مدیر برنامه به صورت مستمر انجام خواهد شد.
- ارزشیابی به ۲ صورت سالانه (ارزشیابی درونی) توسط مدیر برنامه و ۵ ساله (ارزشیابی خارجی) انجام خواهد شد.
- کلیه اقدامات ارزیابی/پایش و ارزشیابی بر اساس دستورالعمل ابلاغی دبیرخانه ملی خواهد بود. در بازه‌های زمانی ۵ ساله و بر اساس گزارش ارزشیابی خارجی، ستاد راهبری ملی نسبت به بازنگری سند اقدام خواهد نمود. پیش‌نویس تهیه شده توسط ستاد راهبری ملی باید به تصویب شورای عالی سلامت و امنیت غذایی برسد.